

HOÀN THIỆN CƠ CHẾ TÀI CHÍNH NHẪM NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG ĐÀO TẠO Ở CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG LẬP

Ngày nhận: 13/6/2014
Ngày nhận lại: 24/7/2014
Ngày duyệt đăng: 10/9/2014
Mã số: 9-14-NCTĐ-52

Lê Thanh Ngọc (*)

Tóm tắt: Chất lượng đào tạo đại học phụ thuộc vào nhiều nhân tố, một trong những nhân tố đó là cơ chế tài chính. Trong những năm qua, cơ chế tài chính trường đại học công lập đã có nhiều thay đổi, tính tự chủ tài chính, tính linh hoạt và hiệu quả của cơ chế tài chính từng bước được nâng cao. Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đạt được, cơ chế tài chính hiện hành vẫn còn tồn tại nhiều bất cập, hạn chế. Bài viết này đánh giá thực trạng cơ chế tài chính ở các trường đại học công lập tại Việt Nam, qua đó, đề xuất các biện pháp hoàn thiện cơ chế tài chính nhằm góp phần nâng cao chất lượng đào tạo bậc đại học.

Từ khóa: Cơ chế tài chính, chất lượng đào tạo, đại học công lập.

Cơ sở lý thuyết

Quan niệm về cơ chế tài chính

“Cơ chế”, theo tiếng Pháp “mécanisme”, có nghĩa là cách thức hoạt động của một tập hợp các yếu tố phụ thuộc vào nhau. Theo Morgan (2005), cơ chế là cách thức vận hành một hệ thống để hướng đến các mục tiêu.

Ở nước ta, thuật ngữ “cơ chế” được hiểu và sử dụng với nghĩa là những qui định về quản lý. Tuy nhiên, cách hiểu đơn giản này dẫn tới việc tách rời cơ chế với con người. Trên thực tế và cùng với quá trình phát triển của thuật ngữ “cơ chế” thì “cơ chế” thường đi liền với chính sách, là tổng hòa các quan hệ chính sách và “cơ chế” được dùng với hàm ý chỉ hiện tượng ở trạng thái động chứ không phải ở trạng thái tĩnh.

Bài viết ủng hộ quan điểm của Johnstone (2009), theo đó cơ chế tài chính là tổng hòa các quy tắc, phương pháp, công cụ quản lý tài chính được quy định trong một hệ thống các văn bản do chủ thể có thẩm quyền ban hành, quy định về chế độ quản lý, cách thức điều

hành, cách thức vận hành hệ thống tài chính của một đối tượng cụ thể.

Mức độ hoàn thiện của cơ chế tài chính

Mức độ hoàn thiện của cơ chế tài chính được đánh giá dựa trên nhiều phương diện khác nhau, tùy theo mục đích và phạm vi của người đánh giá. Trong bài này, tác giả đánh giá tính hoàn thiện của cơ chế tài chính dựa trên các phương diện: tính đồng bộ, tính công bằng, tính hiệu quả và tính linh hoạt của cơ chế tài chính.

Tính đồng bộ của cơ chế tài chính

Tính đồng bộ của cơ chế tài chính được đánh giá dựa trên 3 tiêu chí: sự thống nhất, mức độ hiệu lực và mức độ toàn diện của các văn bản, quy định, quy trình, các bộ phận cấu thành cơ chế tài chính. Johnstone (2009) lập luận rằng, cơ chế tài chính chỉ đạt được sự đồng bộ khi có được sự logic và thống nhất của các bộ phận thuộc cấu trúc bên trong cơ chế tài chính, cũng như sự tương thích của bản thân cơ chế tài chính với các thành tố bên ngoài, như cơ cấu tổ chức của đơn vị, trình độ phát